

אחרי עשרים שנה: האיש שניסה לשנות את המציאות המעמדית והחינוכית בישראל במו ידיו

פשוט תאהב אותם. תראה איך הם נמסים

למרות שסמי שלום שטרית אימץ את גישתה של אמו "לאהוב את כולם", הוא נהג להתעמת חזיתית וללא רחם עם המתנגדים הרבים לפרויקט קדמה השאפתני ומחולל השוויון, שהוא היה בין מייסדיו. האם נכשלה קדמה או שמא חלחלה רוחה ללבו של הזרם המרכזי בישראל?

איתי גודר | צילום: רפי קוך

נדמה שהשנים האחרונות ריככו מעט את פרופ' סמי שלום שטרית. הוא ראש התכנית לקולנוע במכללת ספיר, והקורסים שהוא מעביר, בין השאר על הסכסוך הישראלי-פלסטיני בראי הקולנוע ועל השירה הפוליטית בישראל, פופולריים במיוחד בקרב הסטודנטים. לפני כשנתיים חיבר את "יהודית ודמוקרטיה: מבחן בחינוך" – ספר על חינוך, לאומיות, אתניות ודמוקרטיה. הטקסט הוקדש באהבה לתלמידיו מבית הספר קדמה. כמעט שני עשורים חלפו מאז נסגר בית הספר קדמה בשכונת התקווה בתל אביב. שטרית היה ממייסדיו ומנהלו הראשון. הפצעים הגלדו, אך הותירו צלקות. "זה פצע שלא שיערתי כמה הוא עדיין כואב", הוא אומר. "לא התייאשתי מהמערכת, אבל הבנתי שהגעתי לקיר ומהרגע הזה אתה חייב לזוז הצדה. להכיר במגבלות. לנסות ולעשות עוד דברים, כי אחרת יכולה להיות פגיעה קשה במשפחה וביכולת שלך לפרנס אותה. לא התנתקתי מחינוך לרגע, מכל בחינה שהיא. גם כשאני מלמד במכללה החינוך מעסיק אותי. אבל אולי נשחקתי מעט".

התרופה הכי טובה נגד שחיקה, מתברר, היא ביקורים תכופים אצל אימא. "היא עבדה ארבעים שנה כעוזרת גנות. לא אשכח שבתחילת הדרך בקדמה, בימים הראשונים של בית הספר, הגעתי אליה להתייעצות. שאלתי: 'אימא, מה עושים? יש כל מיני קשה במשפחה וביכולת שלך לפרנס אותה. לא התנתקתי מחינוך לרגע, מכל בחינה שהיא. גם כשאני מלמד במכללה החינוך מעסיק אותי. אבל אולי נשחקתי מעט'".

ילדים. כאלה וכאלה. אני מקווה שלא נלך לאיבוד'. היא אמרה לי: 'השיטה שלי היא שאני אוהבת את כולם. אף אחד לא יכול להתנגד לי כשהוא יודע שאני אוהבת אותו. תאהב אותם. אפילו תגיד להם שאתה אוהב אותם'. אז זה נשמע לי מוזר. הייתי איש חינוך בראשית דרכו. מה ידעתי בכלל. אבל למדתי להגיד: 'אני אוהב אתכם'. וזו עצה מדהימה. 'פשוט תאהב אותם. תראה איך הם נמסים'. אימא, כרגיל, שוב צדקה".

...

עמותת קדמה הוקמה בשנת 1993 על ידי אנשי חינוך ואינטלקטואלים, רובם בני שכונות ועיירות פיתוח. מטרת העמותה היתה לשנות את מפת החינוך הלא שוויונית בישראל. הרעיון שעמד ביסודה היה לספק חינוך עיוני ברמה הגבוהה ביותר לבני השכונות ועיירות הפיתוח, שיוביל לתעודת בגרות וללימודים אקדמיים. חינוך כזה היה עד אז זכות השמורה לאוכלוסייה מבוססת בלבד. קדמה שאפה להעניק חינוך כזה לבני

סמי שלום שטרית. בקדמה היה אסור לפחד מפוליטיקה. פוליטיקה לא היתה מילה זרה. בתוך הכיתה, בתוך חדר המורים, בין ההורים והמורים. תמיד מתווכחים על הכול. וזה היה מדהים

